

Передплата

на «РУСЛАНА» виносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 10 ар. (20 кор.)
на пів року . . . 5 ар. (10 кор.)
на чверть року . . . 2 50 ар. (5 кор.)
на місяць . . . 85 кр. (1 к. 70 с.)

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокє число по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділя і руских свят о год. 6-й пополудни.

Редакция, адміністрация і експедиция «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунцини). Експедиция місцева в Агенциі Соколовского в пасажі Гавемана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Зміна системи?

(X) Сі слова вже більш як десятку літ є на устах рускої опозиції яко одно з програмових її домагань, але останне десятилітє показує, що зворот в політичнім положеню руского народу від якогось часу не йде до ліпшого, але навпаки до гіршого. Та й предстояча зміна в автономічних найвищих кругах не заповідає нічого ліпшого, але на відворот. Цікавий вельми голос про сі і иньші ще зміни в начальних становищах появил ся у віденській Information, а хоч не все там подане можна приймати яко дійсну правду, всеж таки сі вісти кидають певне світло на політичне положенє нашого краю в найближшій будуччині і тому наводимо сі вісти з дивникарского обовязку в стовпцях нашої часописи:

«Консервативне сторонництво, пише Information, заходить ся виснувати з своєї визначної побіди при соймових виборах відповідні єму послідовности. Оно бажає мало-помалу всі ті начальні становища в цілім краю обсадити «своїми» людьми, позаяк пересвідчило ся, що дотеперішні «шефи» політично і соціально їм не рівня та і не цілком «благодійнождні». Новий маршалок краєвого сойму — сказано в дописі — г-р Андрій Потоцький, провідник краківського сторонництва, засяє на курульськєм кріслі г-р Станислава Баденього, позаяк послідного краківскі фєвдали не узнають «рівновартним», тим більше, що він від часу до часу проявляє наклон до «лібералізму». Найближшою жертвою станьчиків буде мабуть міністер др. Пєнтак. Він уступить не задля яких-то непорозумінь з президентом кабінету, але задля того, що признає ся до міщансько-

го демократизму, спеціально львівського. Аспірантами на становище міністра для Галичини суть від давна г-р Антін Водзіцький, др. Козловський і Давид Абрагамович, але дійсні шанси з посеред них може мати лише г-р Водзіцький, добре записаний в двірских кружках. Також і зміна намісника висить у воздусі. Не допоможе г-р Пінїньскому безвмінкова уягливість для станьчиків, якою він відзначив ся. Г-р Пінїньський не рівня краківским панам та дуже молодого гербу, не має таких предків, як, приміром, кн. Андр. Любомірський, кн. Павло Сапіга, або кн. Сангушко, про котрого поворот на намісника безнастанно говорять. І провід «польского Кола» дістане ся в иньші руки. З Яворского, хоч він походить з «доброї та старої родини», невдоволені від давна Краковяни, тим більше, що він походить з східної Галичини (з поповичів! — Редакц. Руслана). Се невдоволенє маскують станьчики ніби то старечостию Яворского, але на ділі заходять ся усильно коло того, щоби провід в «Колі» дістав ся в руки свѣжої екцеленції, д-ра Бобжиньского, мужа повного довіри табору станьчиків. Др. Бобжиньський уступив по 11-літній управі галицким шкільництвом без «видимої» причини з сего становища, а краківска більша посілість дала єму на те посольскі мандати (лише до сойму, а до ради державної має обняти мандат по тяжконедужім бароні Чеху. — Редакц. Руслана), щоби він при першій-лучній нагоді обняв керму в «польскім Колі», то значить одно, що керму всеї польскої політики. Станьчики намірили через ті chassez-croisez пересунути політичні важки зі сходу на захід Галичини і здекапіталізувати Львів в користь Кракова. Здає ся, що станьчики недовіряють львівским гегемонам та що краківскі панята певній-

ші. Що з сего вийде? — покаже ся. Нам здає ся однак, що схід не дасть ся так легко викинути на брук Краковянам, як се видає ся послідним. (Хто троха близше слїдив закулісові змаганя в соймі і бюджетовій комісії, при виборі референтів, і предсідателїв важнійших комісій, особливо бюджетової, при ухвалюваню всяких позицій бюджетових для Кракова, сей мусів помітити, як Краковяни в усім ішли навперейму східній Галичині і Львову — Редакция Руслана). Відносини заострять ся мабуть дуже, а може доживемо такого зрілища, що ультра-консервативні політики, в інтересі якого-то «регіоналізму», до своєї фракційної борби укинють демократичних своїх «ляндскнехтів». Становище «Кола» до центрального правительства не змінить ся через те, позаяк на вні польска делегация становила завсїгди одноцільну фалангу».

До вістий поданих в «Die Information», додамо, що по Львові ходять від довшого часу поголоски, будьто г-р Пінїньський має піти слїдом д-ра Бобжиньского. Німецкі дивникарки доносять, що др. Кербер в управою держави дуже утомлений і що на єго місце має прийти кабинет бар. Еренталя, в яким має запевненє місце г-р Водзіцький, яко міністер Галичини.

Партийна політика і мораль.

8) Виклад др. Фр. Паульзена.
Перевів др. Іван Копач.

4) Вивід консеквенцій. Се также необхідне оружє в арсеналі всякої партійної краснорічivosti. Передусім служить воно до відстрашування: хто так або так говорить, сей або той поступок хвалить, той веде звисну воду на млин соціальної демокрації, є отже также, свідомо

43)

О. Я. Кониський.

Молодий вік Максима Одиця.

(Хроніка з даймоцинулого).

На процесі Насальского стояв напис «секретное авестантское»; з арештантскими процесами не можна було гаяти ся, тим то секретар повітового суду зараз же взяв ся розглядувати слїдство: між паперами, які забрали у Насальского — була нотатка; в Харкові жадної уваги на неї не звернули, але тепер секретар взяв го перегледіти її і тут звайшов невеличку, цілком невинну замітку зроблену польською мовою, кілька місяців назад, коли він вперше їхав з Насалею до «Парижу» і Найдич прохав його розпитати у Одиця: які є ту його записані пісні про часи Хмельниччини. У нотатці стояло: «Максим Одиць: війни Хмельницького, армія Вер.» — В останньому недописанному слові буква в була написана так невиразно, що можна було її читати за о.

Секретар, скоро перечитав ті шість слів,

зараз шпіннув собі, що вони дають «ключ» до зрозуміння листу Насальского до Насі. «Ге, говорив він собі на думці: от чому Насальський і не схотів з'ясувати, що то він розумів про поля Борисполя... отсеж тепер і знати. Значить в Борисполі армію доручити Максиму Одицю, значить — Максим Одиць є його спільник, одводумний з ним; за одно з ним; вжеж не можна сього знехтувати; треба і Максима Одиця взяти на допит; мабуть так, що у його лишила ся уся переписка Насальского. Справа, очевидно, не аби яка: «Хмельниччина» — се значить зняти бунти проти панів так, як ото Хмельницький колєсь скоїв; «армія» — очевидно — се панські хрестяне, очевидно, що головою отсих лиходійних заходів є Насальський, а головним помічником його, ад'ютантом його Одиць».

Перенявшись такими думками, секретар порадив судям, а судії згодили ся з ним, щоб потрусити Одиця, взяти його в арешт і на допит. І от до Ляшенків вдруге набігла комісія, забрала у його усі, які були у його позаписувані народні пісні, казки, приказки, слова; забрала його самого і привезла до повітового суду, а суд — Одиця в тюрму, наказавши, щоб і його, як і Насальского держали в окремих келіях і не давали їм бачити ся.

Арешт Одиця наробив Ляшенкам не ма-

лої тревоги: навіть стревожив ся старий Ляшенко і не тямив, що воно за знак: він хоч і був певен, що тут якесь непорозуміння і що Одиць не причастен ні до яких справ політичних, ні до яких бунтів, а про те стревожив ся: «присіпають ся, скажуть: з якої речі він так довго жив у нас, що робив і т. ин., піде тяганина... а бий вас — отих сіпак — сило небесна! вийдет ся трусити кишенею...»

Одначе — через день-другий Ляшенко заспокоїв ся і махнувши рукою, мовив собі: «що буде, те й буде! більш копн лиха не буде; бачили ми й не таке! біс їх батька бери, нехай! що вони мені... мені день до смерти, а от хлопця шкода; не довго занівечити його... шкода і Галочки! вона за ним вельми вбиваєть ся... треба щось робити... Може й можна руки підложити...»

Ляшенко довго щось міркував собі; потім встав і пішов в світлицю до жінки.

Ганна Лукишна сиділа вельми зажурена; арешт Одиця незвичайно тяжко вразив її серце. Другий день — вона сама не своя; не виходить з своєї світлиці, сон її покинув і вивжаєть ся їй нівідь що: то що Одиця катують, то що його ведуть на шибеницю і не пускають її попрощати ся з ним...

— Та за щож! за що! Мати Божа! за що?

чи несвідомо, приклонником революційної партії. Або з другого боку, хто не згоджує ся з тим або сим, той не може далі зачислятись до лібералів, той сприяє тенденціям попівства і юнкерства. Завсігди представляє ся те, що є найбільш певне відрази і осуду слухачів, яко конечний вислід або суппозиція того, що поборує бесідник.

Ту належить також таке поступованє противникови «до полів приципляти» (an die Rockschösse zu hängen), як казав Бісмарк укованим, технічним висловом: «які чи такі діла і появи, що передусім надають ся до збудження обурення, ненависти і відрази. Поповнено ексцес, атентат, зараз всі партії «вихиснуюють» єго: се наслідок сего або того напряду, соціалізму або капіталізму, лібералізму або ультрамонтанства. Всі памятаємо нікчемне замордованє італійського короля: нема партії, котра би єго не приписувала своїм противникам. Соціальної демократії: зовсім природно — писано ві всіх «порядних» (gutgesinnt) журналах — анархізм є оwoчom соціальної демократії, морд короля є консеквенцією систематичного під'юджування умів. Противно, каже соціально-демократична праса: анархізм є наслідком давлення народу і свободи висисанєм і деспотизмом; організація робітників у великій політичній партії, котра своїх членів держить в карбах і виказує їм даремність і шкідливість поодиноких насильств, є одиноким заборолом проти таких новів. Ні, каже ивший голос, куля Монци і штилет Люккенія є наслідком підкопання релігії лібералізмом, обрабованя єввятого престолоа, «з гори» зробленою або дозволеною революцією; несправедливість і насильство витворює і легітимуює анархізм і морди; син покутує за вину батька. А знов ивший голос: то ультрамонтанізм винен, що систематично тровить проти євітської власти, то євйти винні, що притупили совість проти морду королівського, вони-ж прецінь наострили були й штилет Равааяка.

Так представляє ся краснорічність партійна. Єї основою не дослід правдивости факту, лиш постійні мотиви і тенденції партії. Ледви появить ся телеграма, зараз же й вступні статі до ранішних чисел в роботі; хто від часу до часу прочитує часописи ріжних напрямків, той може й без дару пророчого проповідати, що в них буде.

б) Вкінци ще одно: *Вимислюванє фактів*. Не хоче як-раз нічо відповідного случити ся, но, то треба мати стільки фантазії, щоб те, що конечно, винайти. Отже передусім факти, що можуть упадаючого духа приятелів підтримати, а противника пригнобити; звісно, скільки у війні віра значить: віра в побіду — то половина побіди, армія, що думає, що побита, вже дійсно побита. Або події, що збуджують відразу мас

скрикне вона, вдарить ся в груди і почне ридати...

— Ти, Галочко, про мене зовсім забула — мовив до неї Ляшенко — другий день не виходить до мене... Знаю: тужиш, журиш ся...

Ганна Лукишна трохи збентежилась, одначе швидко перемогла ся і відповіла:

— Я неадужаю.. у мене болять...

— Тамлю, тамлю, моя дитино; серце у тебе болять...

Вона почервоніла трохи і спустила очи на долівку.

— Знаєш, колотнеча, пащековання, поговорі...

— Се все дурниця, на се плюнь... набрепуть ся тай перестануть...

— Та я про се не дуже; а мені просто нездужаєть ся, ноги тяжко болять, мабуть ревматизм у мене і кашляю...

Ляшенко глянув на неї, хотів піймати її погляд, але очи її дивили ся на підлогу.

— Гм! се не гаразд, що ти неадужаєш; не на часі твоя недуга! тепер саме треба тобі здоровя, жвавости... Треба... треба поміркувати да поіклувати ся, чи не можна чим і як поратувати Максима...

Ганна Лукишна підвела на чоловіка і широко розкрила свої очи.

— Чого так дивиш ся? дивиш ся? Думаєш: старий-дурний нічого не тямить!.. Ні, моя дитино! все я бачу, все тямлю, а тільки що мовчу; бо щож говорити... серця на приколень

або підозріня «сильних міра», прим. поголоски про змови, атентати, війскові ексцеси, реакційні стремління і т. д. Інценованє якої малої бурди помагає. Хтось хоче права, котре-б давало поліції нову повновласть, уважає стан облоги потрібним для своїх цілей. А ту аві руш нічо не хоче трафити ся такого, що доказувало би конечність такої постанови; ну то треба собі помочти. В якім там десь «Курнику» потурбувало кількох молодиків в нощі поліціянта; зараз йдуть телеграми: в К. повстало збіговище з характером революційним; власть не лише чинно нарушена, але наразі супроти товпи зовсім безсильна, безпеченство публично дуже загрожене. Се дійствує, «хтось» осягне ціль; хто там зараз з «Курника» може мати правдиву відомість, щоб телеграмам брехню вказати? А потім, — ну, хтож там і думає про Курник?

Так витворює ся в борбі партійній щось мовби «штука бреханя». Вона має формально те саме значінє і характер, що в війні хитрість; лиш що вона тут далеко більше рафінована щодо средств і грає далеко більшу роллю. У війні все таки остаточно рішає оружє, воно вносить до гри чесність: шабля і стрільба не розуміють ся на обманстві.

(Дальше буде).

Патріотичні гріхи

нашого народного учительства.

До р. 1896. був звичай, що учителі середних шкіл, котрі питали хлопців при вступних іспитах до I. класи, були зобовязані по скінченні іспиті подавати на письмі свої замітки догично підготованя хлопців в народних школах та вказувати, в яких предметах они не домагали.

Учителі-екзамінатори в руских гімназіях повторювали в своїх звітах до красної шкільної Ради все одно і то само: цілковите невідгтованє учеників з рускої мови а іменно в тім, чо-го жадають приписи вступних іспитів, а що ученик з IV. кл. народ. школи повинен добре знати.

Тепер уже таких звітів до шкільної Ради не подає ся — тай они — особливо Русинам — ніякої користі не принесли, а може радше ще пошкодили, бо сегодня стан знаня рускої мови (граматики) у малих кандидатів до гімназії є такий самий, як перед 15 літами, коли ще мало було Русинів окружних ц. к. инспекторів, — а навіть бував іноді і гірший!

Є се великий гріх патріотичний — гріх національний, котрого руске учительство не хоче позбути ся, хоч до сего має і нагоду і добрі средства!

Сего року прийнято до I. кл. академ. гімна-

не візьмеш... Знаю, Галочко, чо-го ти тужиш і за ким вбиваєш ся... Отже тугою да журбою нічого не відіш; треба чо-гось инчого... Треба поклопотати за Максима... Знаю, що він тобі припав до серця...

Ганна Лукишна схопила ся з свого місця, обвила обіруч чоловікову шию, припала своєю головою до його голови і промовила:

— Дідусю! мій любий дідусю...

— Добре, добре; тільки ти не вбивай ся; якось ново буде; Бог не попустить — дак чорт не візьме, треба з кимсь порадитись...

— Може-б ти послав по Звенигородського... — На врагову матір здала ся нам та погань! Колиб не такий холод на дворі, я поїхав би до Каценка, от з ким треба порадитись...

— Ні, ні, дідусю! і не думай їздити; я тебе не пушу, я сама до його поїду.

— І добре зробиш... Я певен, що за Максимом нема нічого такого і йому нічого не буде; треба першим ділом піклувати ся: чи не можна-б його визволити з тюрми на поруки: я з великою охотою візьму його...

Каценко не мало здивував ся пригоді з Одинцем, одначе не відаючи причини арешту, не дав Ляшенчєї ніякої поради; обіцяв ся лишень — скільки спроможно йому — розвідатись і тоді вже приїхати до Ляшенків і порадити.

Так він і зробив.

(Дальше буде).

зії у Львові 175 учеників, але велике число зголошених до іспиту перепало, а перепало головно з причини незнаня рускої мови і елментарної граматики, не кажучи вже про правопис, якої деякі учителі-Русини не ласкаві навіть сами собі присвоїти!*)

Руске педагогічне товариство, бажаючи помочи народному учительству в підготовуваню учеників до вступного іспиту, помістило в своїм інформаційнім календаріку так вимоги при тих іспитах, як і спосіб легкого й доброго приготуваня малих кандидатів з рускої мови. Однак, на жаль, лише дуже мала частина послухала сего патріотичного голосу, бо ученики, що здавали сего року іспит до I. кл. були приготувані взагалі лишє з читаня добре, більша їх частина вказала слабе знанє частий мови і відмінків, а майже третина не знала, як слід, розбирати простого реченя — ба навіть були і такі, що і не сміло ся їм почути: про части мови, про відмінки, про підмет або присудок — або й часи в дієслові! Тож причиною, що наші середні школи не зростають що року так, як польські, є не хто инший, як слабе почутє патріотичного обовязку нашого руского народного учительства, котре, або з байдужности для громадского добра, або може в надії, що як-раз так добре вивязує ся з своєї задачі, передає до вступних іспитів руских калік — або наражає родичів на непотрібні видатки і встид у громадї.

З таким неточним знанєм рускої мови ученик, що перепхав ся случайно до I. класи, не довго попастаи буде в гімназії, бо не приніє з собою основи, на якій має ставити перші елементи науки чужих язиків. Він звичайно по кількох тижнях лишає школу, нарикаючи на шо, бо не пізнає, хто єму кинув колоду під ноги.

Поминаємо польські школи, в яких наша молодіж мусить добре учити ся польского, а з руского знає лишє трохи читати — але від руских шкіл, від руских учителів не повинен виходити ученик з руским єввідцтвом і нотою «дуже добрий», если він крім читаня не знає ні частий мови, ні відмінків, ні часів, ні складових частий простого реченя!

Задля того в імени рускої євспільности звертаємо ся до народного учительства з зазивом, щоби оно рівномірно дбало про євспівіту й науку молодежи, щоби оно посєвчувало більшє праці на підготованє кандидатів до середних шкіл, а що се річ можлива, доказують хорощі овочі тих народних учителів, що сего року привели до вступних іспитів хлопців справді хорощо і звірцево підготованих не лишє з рідної рускої мови, але і з прочих предметів! Так повинно поступати усе руске учительство, а тоді запише ся до I. кл. гімн. не 170 але 370 добре підготованих руских хлопців — що дай Боже як найскорше!

При тій нагоді подаємо до відомости, що до академ. гімназії записало ся сего року 660 учеників — але задля браку льокалю і учительских сил мають паралельки лишє кл. I. а, б, в, II. а, б, III. а, б, IV. а, б, V. неподілена має 63 ученик., VI. а, б, VII. неподілена має 55 ученик., VIII. неподілена має 50 учеників.

(„Учитель“).

Міністер Вітек у Львові.

Вчера о год. 9. рано прибув до Львова міністер євзєлізниць др. Вітек. На двірци євзєлізниць привитали єго намєсник гр. Пінїньский, дир. євзєлізниць Вєжбицкий, дир. поліції Шехтель і всі урядники президії ц. к. євзєлізниць державних. В товаристві міністра прибули міністерияльний радник Станіч, секційний радник бр. Банганс, шеф секції Габерер, шеф секції для нових шляхів євзєлізниць Вурмб і секретар міністра др. Генах, який разом з міністром по привитаню і представленю, поїхав в гостину до намєсника, а всі рєшта до готелю Жоржа. О год. 10. міністер удав ся до дому дирекції євзєлізниць, відбув инспекцію і о год. 11. розпочав давати аудєнції, які трєвали до год. 1. пополудни. О год. 1/2 3. пополудни відбуло ся євсїданє у намєсника, а відтак євзєдженє площі будови нового двірца

*) Дуже добрі ради для науки правописи подано в Замітках д-ра Пачовского, виданих Руск. пед. товар.

візитація доокресних залізних шляхів. Вечером о год. 1/2 8 відбув ся обід у намісника.

Нині о год. 1/2 11 перед полуднем довершено торжества посвячення угального каменя під новий будинок залізничного двірця. Молитви і посвячене довершив архієпископ Більчевський, при чім виголосив прегарну промову, яку покінчив окликом на честь цесаря, котрий присутні повторили тричі в одушевленем. По тім забрав слово віцебурмістр міста п. Міхальський, а опісля відповів міністер др. Вітек, підносячи значіне нового двірця для столиці краю і держави та висказуючи подяку всім, що причинили ся до довершеня сего діла. Опісля інженер п. Іван Левинський подав кельню з цементом архієпископови, а сей вкинув цемент у вижолоблений камінь, де вложено в бляшаний пушці заховану грамоту. За міністром, намісником, маршалком і віцебурмістром довершили сеї церемонії всі присутні начальники властей і урядів, а підчас того відчитано з відпису зміст замуваної грамоти. Відтак прикрито залізний цементом отвір мармуровою плитою, а присутні гості в сій самій черзі ударили тричі золотим молотом об плиту. На сім покінчила ся церемонія о год. 1/2 12. Вечером міністер відвідав міський театр, а опісля удасть ся на раут у пп. директорів Вержбицких.

НОВИНИ.

— **Календар.** В середу: гр.-кат. Йоана Богослова; рим.-кат. Діонизія. — В четвер: гр.-кат. Калистрата; рим.-кат. Францішка.

— **Величаві вечерниці з танцями на фонд будови руского театру** відбудуть ся в суботу дня 12. с. м. заходом Тов. ім. Котляревського в «Рускій Бесіді» при ласкавій співучасті Хв. «Клубу Русинок». Музика 4. полку інвалідів буде пригравати найновіші утвори наших славнозвісних композиторів. Славні аранжери будуть проводити танцями аж до білого дня. Хто хоче погуляти в кружку дівчат як маків цвіт, най убере стрій візитовий і заплатити 1 К вступу. *Комітет.*

— **Від комітету** скликуючого віче приватних урядників одержуємо ось яке письмо:

Комітет, що займає ся скликанем віча приватних урядників на 20. с. м. для обговореня і попертя правительственного проєкту, внесеного минулої сесії ради державної, в справі забезпеченя пенсій приватним урядникам, запросив до ширшого комітету більше людей, між ними з Русинів директорів «Дністра»: пп. д-ра Кулачківського і д-ра Федака. Панове ті однак заявили, що згодять ся належати до комітету, если відозва того-ж комітету скликуюча віче, буде напечатана у всіх руских дневниках, если буде в окремії рускій відбитці розіслана руским сторонам, если богослуженє перед вічем відправить ся також в рускій церкві, і если до ширшого комітету покличуть більше Русинів.

Комітет згодив ся на ті жаданя односторонно, а понадто еще застеріг Русинам одно місце в президії віча — і тоді запропоновано до комітету крім пп. д-ра Кулачківського і д-ра Федака слідууючих Русинів: Василя Нагірного, дир. і Василя Угриня бухг. «Нар. Торговлі», Івана Белея ред. «Діла», Івана Целеха і Вол. Луцька ред. «Галичанина», Михайла Павлика уряд. «Тов. Шевченка», д-ра Івана Макуха канд. адв., Льва Лопатинського ред. «Руслана», Кліма Розлуцького канд. нотар., Осипа Кузьмича і Ілька Яремкевича уряд. «Дністра», д-ра Василя Лаголу уряд. «Нар. Дому», Андрія Скородницького уряд. «Просвіти» і Володимира Гнатюка уряд. «Тов. Шевченка». (Відозву комітету замістимо завтра. — Ред.)

— **Нинішнє віче українсько-руских академіків** на університеті заовідає ся величаво. Догідний час, послідний день вишів на університет, по звалає взяти участь в вічу всім українсько-руским академікам. Можна вносити, що певно буде на вічу звиш 300 студентів, не вчисляючи богословів, котрі ще не приїхали з ферій і тих трех десятков «русских студентів», що їм рівнодушний характер львівського університету. Що домагана університетської молодіжи не переминули без відгомону між цілим українсько-руским народом в Галичині, та що за молодіжню стоить весь народ, свідчать численні телеграми, які вже вчера і нині рано насіпали зі всіх закутків краю з привітом молодим борцям за належні їм права на львівськім університеті.

— **Ще в справі адвокатської присяги.** Адвокат др. Д. Кулик з Кутів оголошує отсе письмо: «В справі язики, в якім повинні адвокати складати свою присягу, находить ся в Зборнику рішень Лінкса, виданім перед п'ятьма літами, рішенє ц. к. найвисшого судового трибуналу в Відні, яким признає ся адвокатам право складати свою присягу в кравім (матернім) язиці. Се рішенє приказує висшому крав. судови в Празі прийати

присягу від адвоката в язиці чеськім. Коли мені три літа тому назад приходило ся складати адвокату присягу, то уже день перед тим я заосмотрив ся в ту картку з книги Лінкса, де висше згаданє рішенє найвисшого судового трибуналу було напечатанє. Явивши ся у президента д-ра Тхоржницького, заявив я єму сейчас на вступі, що прошу о проведенє мені присяга по руски. Але президент не хотів на се пристати, звертаючи мою увагу на язык urzędowy. Замість відповіді я виняв з кишені картку з рішенем найвисшого трибуналу в Відні і вручив д-ру Тхоржницькому для прочитаня, в тім перекладі, що тепер безусловно він задосить-учинить моему бажаню. Др. Тхоржницький, прочитавши рішенє найвисшого трибуналу, замітив, що то було inacej, то було w Czechach, а наконєць заявив рішучо, що присяги з рускім язиці не проведе мені і я рад-не-рад був приневолений присягати по польски. І що я по укінченій церемонії мав зробити з тою карткою паперу, на котру я так много надіяв ся?...

— **Стипендії.** Намісництво надало дві стипендії з фундації громади м. Миколаєва, по 140 К. річно, І. Ішакови, ученикови II кл. гімназії в Стрії і М. Колодієви, ученикови IV кл. народної школи в Миколаєві.

— **Важне для катехитів.** Уже вийшов «Підручник практичний», як має ся учити релігії в I класі, зглядно на 1. і 2. степеня науки в школах народних. Всі, що учать релігії, повинні купити собі тую книжку, котра продає ся по 1 К в книгарні Шевченка і Стравропійській, а з пересилкою о 10 сот. дорожше.

— **Село Дудич**, в брідєкєм повіті, згоріло оноді до тла.

— **Зьзірського чину** допустив ся кондуктор Ян Стройний в поїзді, котрий їхав оноді зі Львова до Тернополя. Сим поїздом їхала 15-літня дочка тернопільського адвоката п. Т. в повороті зі Львова, де їздила два рази тижнево до музичної консерваторії. Стройний помістив єї в окремії переділці II клася і підчас їзди хотів на ній допустити ся насилья. На крик дівчини збігли ся подорожні і не допустили до злочину. Стройного зауспендовано.

— **В двох огнях** Витовт Реґер, котрий відсиджує тепер кару в гарнізонівій в'язниці в Перемишлі, а від позавчера стає як обжалований в великім прасовім процесі у Львові, дня 10. с. м. буде мати иньшу розправу перед трибуналом апелляційного суду за очерненє поручника-авдитора Вольфа підчас процесу, котрий відбув ся в лютім с. р. в Перемишлі. За се переступство Реґер відповідав вже перед повітовим судом в Перемишлі, і тоді єго увільнено, але на відклик прокуратора відбуде ся тепер друга розправа.

— **Розправа Чайковського**, убийника служниці Ликвіної, почала ся вчера у Львові. Чайковський поводить ся підчас переслуханя якось дивно. Видно у него якусь апатию, а кожде слово треба було від него майже видусити. Він признає ся до злочину і оповідає досить подрібно, як убивав Ликвіну. Опісля плаче та розказує про свою дворазову утечу. Часом єго оповіданє неясне, деколи знова видно у него великий сприт.

— **Розправа проти Чайковського** тревала без перерви до 4. год. пополудни. Переслухано Чайковського, єго товаришів у в'язниці, сторожів, завідателя в'язниці, лікарів д-ра Малішевського і Кольтберґера що-до того, як поводив ся обжалований у в'язниці та підчас обсервації на клінійці. Яко свідка покликано також кс. крил. Тшопінського з Кохавини, куда обжалований утік з Кульпаркова. Нових подробиць розправа не подала, але обжалований захоче ся в такий спосіб і відповіди видобувають з него з такою трудностю, що на всіх людях можна вичитати побіч великого заинтересованя велике змученє. Взагалі відносить ся вражєне, що сей чоловік бездороний на умислі, помимо того, що подробиці злочину врили ся так глибоко в єго память. Впрочім се видно по єго зденерованю, котре проявляє ся в руках рук, в без причини вибухаючім плачу, в ходженю по салі великими кроками і т. д. — Наступило переслухванє свідків. Кс. пралат Тшопінський і Никола Гарасимович визнають, що бачили Чайковського вже по єго утечі з в'язниці в Кохавині. Він робив вражєне божевільного. Цікава є подробиця з оповіданя п. Шнайберґа, що коли оголошено Чайковському засуд смерти, він був лиш на одно цікавий, а іменно, коли єго повісять. Дальше признавали товариші в'язниці і сторож, що Чайковський заховував ся у в'язниці так само як при розправі. Один з лікарів кульпарківського заведеня признав, що Чайковський підлягав нападам непочитальности. На тім відложено розправу на нині раню.

— **Як цар їздить?** Коли цар Николай недавно тому на яхті «Штандард» їхав каналом цесаря Вільгельма, заведено незвичайні міри осторожности. Всю жандармерию тих повітів, через котрі мав цар переїздити, поставлено під безпосередню команду директора поліції в Кіль. Зразу був плян, щоба жандармєкі урядники їхали верхом здвож обох берегів каналу, але те показало ся неможливым, позаяк над самим кана-

лом нема доброї дороги до їзди а крім того суть ще й иньші перешкоди. На день перед приїздом царя мусіла жандармерия перешукаги цілу околицю і арештувати всіх людей, що не могли виказати ся, куди они призалежні і чим займають ся. В день переїзду мусіли вже досьвіта всі урядники і жандарми бути на місці і добре на все уважати. Коли яхт надпливав, мусіли они зараз уступати ся, так, щоба цар не видів їх на березі. Директор поліції Путкамер, що їхав окремім судном попереду царя, знайшов ся в немалім клопоті, коли цар заявив, що в Брунсбїттель хоче переночувати. Путкамер телеграфував зараз на всі боки, але єму удало ся спровадити ледви чотирох жандармів і одного вахмайстра, бо всі прочі були вже в службі. Мимо такої маленької сторожі все пішло добре і не було ніякої немилої для царя пригоди.

— **Правдиве червоне вино.** Недавно тому помер в Петербурзі власитель складу правдивих червоних вин, а що ніхто із спадкоємців не хотів займати ся дальше продажію вина, то цілий запас вина і все устрєвєнє пущено на ліцітацію. При сій нагоді — як доносить St. Peterburg. Ztg. — знайдено між паперами рецепту, як робити червоне вино. З тої рецепти показало ся, що правдиве, цілком чисте і не фальшованє червоне вино робить ся слідууючим способом: Сирупу цукрового 17-7 літрів, води 56-6 літрів, дріжджів 350 грамів, танїни 8-7 грамів, соку з базникових ягід 560 грамів, гліцерини 250 грамів, спиритусу 90 стєп. 5-6 літра, етеру, а — ані каплі соку з винограду! — Таке вино можна декуди й у нас знайти.

— **Родимці!** Памятайте про будову руского театру у Львові!

Наука, штука, література.

— **Президія товариства** «Verein für die österreichische Volkskunde» у Відні іменовала проф. Вол. Шухевича членом виділу сего товариства. Оно має на ціли крім етнографічних видавництв також основати народописний музей всіх народів Австрії, а руский відділ поручило проф. Шухевичови.

Телеграми.

Прага, 8. жовтня. Нині, ві вторник розпочинає ся виборча кампанія в Чехах. В нинішнім дни виберуть 79 послів сільської курії. Молодочехи, які до тепер мали в сій курії 46 мандатів, поставили тепер лише 38 своїх, 3 компрімових Старочехів, 2 радикалів і двох независимих, за якими голосують Молодочехи. Аґриристи поставили у всіх округах 46 контркандидатів. Соціалїсти поставили 29 кандидатів, народні соціалїсти 10 (між ними Кльофача і Фрєсла), реалїсти 3, чеські клєрикали 2.

Будапешт, 8. жовтня. Деякі дневники вказують на Апония, як на будучого президента угорського сойму. Правительство хоче відступити достоїнство віцепрезидента опозиції; вказують, як на будучого віцепрезидента, на Косутівця п. Юсте.

Берлин, 8. жовтня. В письмі до магістрату відкинєно пропозицію предложєня королеви до затвердженя вдруге вибраного старшого президента Кавфмана, а магістрат відмовив іменованіє міського урядника для порученя єму служби комісаря.

Білгород, 8. жовтня. Підчас прийятя в Ніши, на промову бурмістра, король Александер зазначив з своїй відповіді, що всякі поголоски дотично наслідства престолоа в Сербії є вислідом інтриґ ворогів сербської династії.

Рим, 8. жовтня. Вчера стверджено в Неаполю новий случай чуми.

Царгород, 8. жовтня. Недалеко місцевости Грандєско прийшло до біятики межи болгарською ватагою рєзбишак а турецким війком. Шість Болгарів убито, двох раєно, а рєшта втікла.

Графрейнет (в Капландії), 8. жовтня. Повстанці, яким доказано зраду стану і убійства, розстріляно вчера.

Льондон, 8. жовтня. Деякі дневники висказують переконаєне, що війна в Трансвалю потрєває еще цілий рік і треба буде заступити військо новими полками. Кітшенєр мабуть має одержати більшє повномочия.

COLOSSEUM Ernesta Thorna.

у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Сонішна.

Небувала, сензаційна програма!

від 1. до 15. жовтня 1901.

При співучасті військової музики 80. п. п.

- 1) Юлія Мілянова, українська субретка.
- 2) Воздушний балет, польоване на мотилі.
- 3) The Raemler Company, жонглерська сцена в парській реставрації.
- 4) Les Bast, музикальні кльовни.
- 5) Claire Lafort, атлетка.
- 6) Орхестра і режисер-граф.
- 7) Helga Dumont, серпентинава дансерка.
- 8) The 2 Erolts, ексцентричні еквілібристи.
- 9) Брати Александер, акробати головою на голові.
- 10) M. Meerwald, субретка.
- 11) Lingand Long, китайські ексцентрики.

Що дня о 8. год. вечером велике представлене. В неділю і свята два представлення. Щоп'ятиці High-Life представлене. Білети вчасніше можна замовляти і набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. у Львові.

Лекційна комісія

студентів філософського відділу львівського університету, яка остає під зверхнім проводом проф. Твардовського, поручає здібних інструкторів і домових учителів. — Усні зголошення приймають члени комісії щоденно (навіть в неділі і свята) на університеті (I п. Сала VIII) межі 12-ї год. — Адреса: Лекційна комісія студентів філософського відділу, Львів, Університет.

Др. Олександр Богдан КУЛАЧКОВСКИЙ,

субститут надв. адвоката д-ра Отмара Райзера і оборонець в карних справах у Відни, I, Tuchlauben ч. 4 або XIII/9 Suppégasse ч. 9.

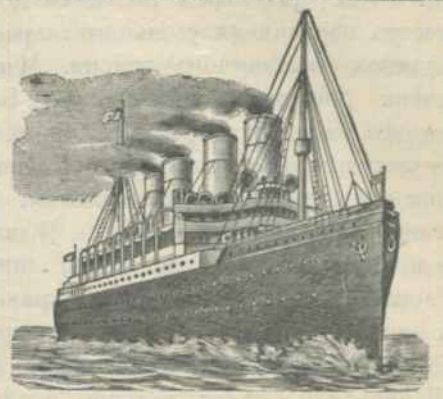
Дешевим і гарним дарунком

при великих нагодах,

яко гарна прикраса комнат і

Картини: Верещагіна, Шевченко в домашині і Сластьона, Шевченкова могила.

Можна дістати через адміністрацію „Руслана“ з пересилкою за 1 кор. 60 сот.

Ц. к. концесіоноване

Бюро подорожж і експедиційне

Софії Бєсядзкої
ОСЬВЕНЦІМ, ДВОРЕЦЬ
продас

окружні білети залізничі,
корабельні карти I-шої і II-ої класу,
та межипокладові карти для виселенців
6-12.

— Проспекти даром і оплатно. —

— РІК ЗАСНОВАНЯ 1892. —

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

Львів, ринок ч. 10. (дім >Просвіти<).

єдинокє руске товариство асекураційне, обезпечає будинки і всі предмети движимі против огневих шкід.

„Дністер“ припоручає Преосвящ. Ординарїятї Всєч. Духовенству і вірним всім трєх Єпархїй

Фонди гаранційні „Дністра“ з днем 31. грудня 1900.

Фонд резервовий	311.540 кор 11 сот	разом 820.406 кор. 65 сот.
Резерва премїї	171.942 „ „	
Резерва спеціальна	6.000 „ „	
Фонд емеритальний	30.924 „ 54 „	

Тарифи „Дністра“ умірювані. Надвїзика річна розділяє ся між членів в формі зворотів. За рік 1900 дістають члени 8% звороту в премїї.

„Дністер“ виплатив до 31. грудня 1900 відшкодовань 2.120.834 кор. Шкоди ліквідують ся безпровадно в присутствї Делегата і 2 членів.

Полїси „Дністра“ приймають при позичках гіпотечних Банк краввий і Каса ощадности у Львові, Коломиї, Самборі, Долині, Снятині, Городенці, Терєбовлї, Закарпаттєх, Городку і Богородчанех.

НА ЖИТЕ треба обезпечити ся тільки через „Дністер“ в Товаристві взаїмн. обезпеч. в Краковї; в таких обезпечень через „Дністер“ де частє провізїї на рускі публичні добродїї ціля; полїси і квїти видає Краківське Товариство рускі.

„Дністер“ пошує способних агентів, особливо селян господарів в окрестностях, де ще нема близько агентів „Дністра“. Агенти заробили вже 274.964 кор. провізїї.

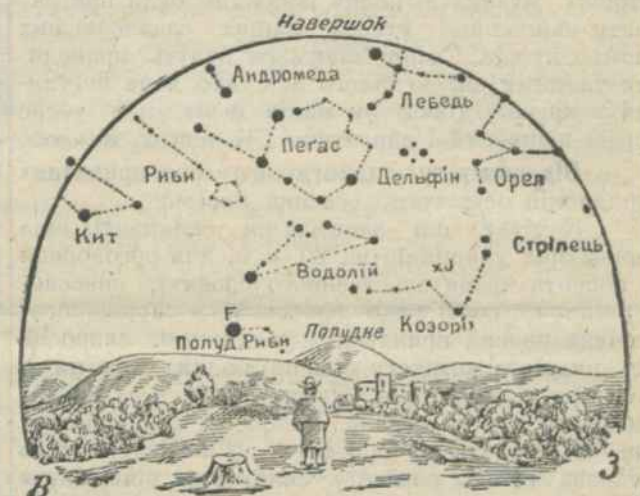
Зголошеня о агенції треба вносити до Дирекції у Львові.

Селяне! убїгайте ся тільки о агенції „Дністра“.

Від огню обезпечайте ся тільки в „Дністрі“.

На жите обезпечайте ся тільки через „Дністер“.

„ТОВАРИШ“ ілюстрований календар на 1902. рік.

Звїздиште небо в жовтнї.

Розклад поїздів залізничих обовязуючий від 1-го мая 1901.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-європейского).

Поїзд		до Львова		Поїзд		зі Львова	
посп.	особ.			посп.	особ.		
приходить о годинї				відходить о годинї			
	6:10	з	Кракова, Берлина, Варшави, Відня	6:25	до	Станиславова, Підволокского, Потутор	
	6:20	з	Чернівців (Лькан, Галапу), Гусятина	6:30	до	Підволокиска (Київа) Бродів дв. головний	
	6:46	з	Брухович, щод. від 16. мая до 15. вер. вк.	6:43	до	„ „ „ дв. Підзамче	
	7:45	з	Янова	6:35	до	Лавочного (Мункача, Пешту) Борислава	
	7:40	з	Тернополя, Бродів на дв. Підзамче	8:30	8:40	до	Кракова (Відня, Варшави), Берлина
	8:00		на дв. головний	2:55	9:00	до	Скольного, до Лавочного (1. лип. до 15. вер)
	8:10	з	Лавочного (Пешту) Калуша, Сянока	9:15	до	Янова	
	8:15	з	Сокаля, Рави рускої	9:25	до	Підволокиска, Бродів, Гусятина дв. Підзамче	
1:35	8:50	з	Кракова, Відня, Варшави, Пешту, Берлина	9:42	до	„ „ „ дв. гол.	
	11:45	з	Ряшова, Любачова, Самбора	10:20	до	Сокаля, Беаца, Рави рускої і Любачова	
	11:55	зі	Станиславова (Керемезе, Потутор)	10:25	до	Чернівців,	
	12:55	з	Янова	2:40	до	Янова від 1. мая до 15. вересня в неділі і свята	
	1:10	зі	Скольного, Калуша, Хирова а в Лавочного від 1. черв. до 15. вер.	1:25	до	Брухович від 16. мая до 16. вересня в неділі і свята	
	3:14	з	Брухович (16. мая до 15. вер. в нед. і св.)	2:15	до	Стрия, Скольного від 1. мая до 30. вер.	
	4:40	зі	Самбора, Борислава, Стрия	3:15	до	Янова щоденно від 16. мая до 30. вер.	
2:20	5:11	з	Підволокиска (Київа) Бродів на дв. Підзамче	3:26	до	Брухович щод. від 16. мая до 15. вер.	
2:35	5:35	з	„ „ „ на дв. голов.	3:30	до	Ряшева, Хирова, Любачова	
	5:50	з	Кракова				
	5:40	з	Чернівців, Іцкан				
1:45	6:00	з	Сокаля, Беаца і Любачова				
Ніч							
	7:36	з	Брухович (16. мая до 15. вер. в нед. і св.)	12:45	6:10	до	Станиславова
	8:50	з	Брухович від 16. мая до 15. вересня щод.		6:20	до	Кракова (Відня, Берлина, Варшави)
	9:41	з	Янова від 1. мая до 15. вер. щоденно		6:30	до	Янова від 1. мая до 15. вер. т. в дні б. а від 16. вер. до 30. півт. 1902 щоденно
	9:20	з	Янова (від 1. мая до 15. вер. в нед. і св.)		6:35	до	Лавочного (Пешту) Калуша, Хирова
8:40	9:50	з	Кракова (Відня, Берлина), Ясла, Розадова		7:10	до	Тернополя, Бродів дворець головний
2:31	9:40	з	Чернівців, Букарешту,		7:32	до	„ „ „ дворець Підзамче
12:15	10:20	з	Лавочного (Пешту) Хирова, Калуша		7:25	до	Сокаля і Рави рускої
	10:20	з	Підволокиска (Київа), Бродів на дв. Підзамче		7:52	до	Брухович (13. мая до 16. вер. в нед. і св.)
	10:02	з	„ „ „ на дв. голов.		9:30	до	Янова від 1. мая до 15. вересня
	3:12	з	Підволокиска Копичинець на дв. Підзамче	2:51	10:30	до	Чернівців і Цьман
	3:35	з	„ „ „ на дворець головний		11:00	до	Кракова, Відня, Варшави
					11:10	до	Підволокиска, Бродів дв. головний
					11:32	до	„ „ „ дв. Підзамче
					4:15	до	Кракова, Відня, Берлина, Самбора
					4:45	до	Брухович від 16. мая до 15. вер. щод.

ЗУВАГА: Пєра нічна часити ся від 6 години вечером до 5 години 59 минут рано. Час середно-європейский різнить ся від часу львівського о 36 минут, а іменно 12 год. часу середно-європейского = 12 год. 36 мин. часу львівського. — В місті видають білети Ізди: звичайні білети агенція часописий Ст. І. Соколовского в пасажи Гавемана ч. 9. від 7. год. рано до 8. вечером, а білети звичайні і всякі інші, тарифи, ілюстровані провідники, розклади Ізди і т. п. бюро інформаційне п. к. велїниць державних (ул. Бразьких ч. 8. в подвійю, сходи II. двері ч. 52.) в урядових годинах (8—3 а в свята 9—12).